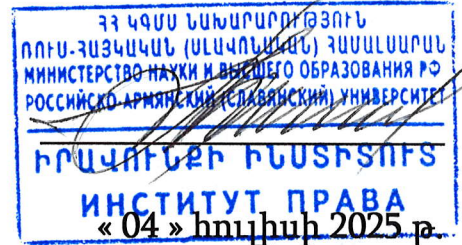

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՄ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Մ. Ա. Քալաշյան

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Իրավունքի տեսության և Սահմանադրական իրավունքի ամբիոն

Հեղինակ՝ ի.գ.թ., դոցենտ Դալլաբյան Լ. Գ.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Օրենսդրական տեխնիկա

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

1. Դասընթացի անոտացիա

Օրենսդրության կատարելագործման հիմնական պայմաններից մեկը օրենսդրական և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի տեքստի մշակման նկատմամբ առաջադրվող պահանջների և կանոնների համակարգն է: Այդպիսի պահանջները, որոնք դարեր շարունակ մշակվել են իրավաբանական գիտության և պրակտիկայի կողմից, ձևակերպվել են գիտության հատուկ ճյուղում, որը կրում է օրենսդրական տեխնիկա անվանումը:

«Օրենսդրական տեխնիկա» դասընթացը իրավաբանական գիտության համակարգում համարվում է կիրառական և մեթոդաբանական առարկա: Անցյալում հանդիսանալով պետության և իրավունքի տեսության մաս, ներկայումս օրենսդրական տեխնիկան հանդես է գալիս որպես գիտության անկախ ոլորտ՝ նպատակաուղղված ինքնուրույն խնդիրների լուծման վրա: Սույն առարկայում հստակ դրսևորվում է տեսության և պրակտիկայի փոխգործոդությունը, հիմնարար և կիրառական գիտելիքների փոխազդեցությունը:

«Օրենսդրական տեխնիկա» առարկայի ուսումնասիրությունը ունի կարևոր նշանակություն որակավորված իրավաբանների պատրաստման համար, ովքեր իրենց մասնագիտացման համապատասխան ունակ կլինեն իրավական նորմերը վերլուծելու, մեկնաբանելու և ճիշտ կիրառելու, մասնակցելու նորմատիվ իրավական ակտերի մշակմանը և փորձաքննությանը, տրամադրել որակյալ իրավաբանական եզրակացություններ և խորհրդատվություն: Տվյալ առարկայի կողմից ուսումնասիրվող օրենսդրական տեխնիկայի կանոնները և պահանջները համընդհանուր կիրառվում են օրենքների և ենթաօրենսդրական ակտերի նախագծերի մշակման, այդ թվում նաև գերատեսչական նորմատիվ իրավական ակտերի, ներքին, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների նորմատիվ իրավական ակտերի մշակման ժամանակ:

Տվյալ դասընթացի միջոցով ուսումնասիրվում է նորմատիվ նյութի ձևավորման մեթոդների, հնարքների միջոցների և կանոնների համակարգը: Դասընթացը շրջանակներում ուսումնասիրվում է նաև իրավաստեղծ գործունեության առանձին փուլերը, հատուկ ուշադրություն է ընձեռված օրենսդրական նախագծերի մշակման տեխնոլոգիային, ինչպես նաև տարբեր նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի իրավական փորձաքննության իրականացման կանոններին և տեսակներին:

«Օրենսդրական տեխնիկա» դասընթացի ուսումնասիրությունը նպաստում է ուսանողների մոտ օրենսդրական և այլ նորմատիվ ակտերի նախագծերի մշակման և ձևակերպման հմտությունների և ստեղծարար ունակությունների ձևավորմանը, ինչպես նաև օրենսդրական նախագծերի իրավական փորձաքննության իրականացման և այլ տեսակի փորձագիտական խորհրդատվական գործունեության ունակությունների ձեռքբերմանը:

Դասընթացի կապն ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ:

«Օրենսդրական տեխնիկա» դասընթացը գտնվում է տրամաբանական և բովանդակային կապի մեջ մասնագիտական ուղղության այնպիսի առարկաների հետ, ինչպիսիք են «Պետության և իրավունքի տեսությունը», «Սահմանադրական իրավունքը» և «Իրավաբանական բիրը»:

2. Դասընթացի նպատակն ու խնդիրները

Մույն ուսումնական դասընթացի *նպատակն է* օրինաստեղծ գործունեության ոլորտում համակարգային տեսական գիտելիքների ձևավորումը ուսանողների մոտ, ինչպես նաև օրենսդրական տեխնիկայի գործառնական հմտությունների և ունակությունների ձևավորումը:

Դասընթացի խնդիրները ներառում են՝

- օրենսդրական համակարգի և օրինաստեղծ տեխնոլոգիայի մասին գիտելիքների խորացումը;
- օրենսդրական տեխնիկայի հիմնական կանոնների, մեթոդների և միջոցների ուսումնասիրությունը և յուրացումը;
- օրենսդրական և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի տեքստերի մշակման ունակությունների ձևավորումը;
- օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի իրավական փորձաքննության հիմունքների հետ ծանոթացումը:

3. Դասընթացի օբյեկտը և առարկան

Դասընթացի օբյեկտն է հանդիսանում իրավաբանական գործունեության իրականացման առավել ընդհանուր իրավաչափությունները, որոնց հիման վրա մշակվում և ընդունվում են նորմատիվ բովանդակության իրավական ակտեր:

Տվյալ դասընթացի առարկան է հանդիսանում նորմատիվ նյութի ձևավորման մեթոդների, հնարքների, միջոցների և կանոնների համակարգը, ինչպես նաև նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի իրավական փորձաքննության իրականացման կանոնները և սկզբունքները:

4. Դասընթացի մուտքային պահանջները

«Օրենսդրական տեխնիկա» դասընթացի պատշաճ յուրացման համար ուսանողը պետք է պատկերացում ունենա հիմնական իրավական հասկացությունների և կատեգորիաների մասին, որոնք ուսումնասիրվում են «Պետության և իրավունքի տեսություն» առարկայի շրջանակներում, ինչպես նաև «Իրավագիտություն»

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

մասնագիտացման ընթացքում իրավաբանական առարկաների ամբողջ համալիրի ուսումնասիրության շրջանակներում ձեռք բերված գիտելիքները:

5. Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և կարողությունները

Գիտելիքները՝

- Գիտելիք և իմացություն .
1. Իրավաբանական/օրենսդրական տեխնիկայի հիմնական կանոնների և պահանջների, նորմատիվ նյութի ձևավորման մեթոդների, միջոցների և հնարքների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք.
 2. Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի պաշտոնական իրավական փորձաքննության կանոնների և ընթացակարգերի, իմչպես նաև փորձաքննության ընթացքում կիրառվող համապատասխան ստուգաթերթերի իմացություն.

Հմտությունները՝

- Գիտելիքի և իմացության կիրառում.
1. Կարող է ինքնուրույն մշակել և կազմել նորմատիվ իրավական և ներքին (լոկալ) իրավական ակտեր, իրականացնել նշված իրավական ակտերի և նախագծերի իրավական փորձաքննություն և ներկայացնել համախառնասխան իրավաբանական եզրակացություններ.
 2. Կարող է օրինական մեթոդներով՝ օգտվելով ՀՀ մասնագիտացված որոնողատեղեկատվական իրավական համակարգերի և էլեկտրոնային հարթակների ընձեռած հնարավորություններից որոնել և գտնել վերաբերելի նորմատիվ իրավական և լոկալ ակտեր, օգտագործել դրանք մասնագիտական ոլորտում խնդրի լուծման համար, ինչպես նաև «ARLIS» և «IRTEC» իրավական հարթակների միջոցով հետևել օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընթացիք փոփոխություններին:

Կարողունակությունը (կոմպետենցիան)՝

- Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ
1. Տիրապետելով տարբեր էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգերում անհրաժեշտ իրավական փաստաթղթեր և տեղեկատվություն որոնելու

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

հմտություններով՝ կարող է հավաքել, մշակել, մեկնաբանել և վերլուծել որոշակի քանակական և որակական տվյալներ, որոնք անհրաժեշտ են իրավաստեղծ գործնթացի նախորդող և սկզբնական փուլերի աշխատանքները պատշաճ կատարելու համար

- **Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը).**

1. Կարող է մասնագիտական խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս՝ մասնավորապես իրավաստեղծ ոլորտում գործունեություն ծավալելիս և նորմատիվ ակտեր մշակելիս, ցուցաբերել ստեղծագործական մոտեցում և նախաձեռնողականություն:

- **Ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը (ներառյալ սովերելու կարողությունները).**

1. Ունակ է ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո աշխատելու տարբեր մասնագիտական թիմերում/խմբերում, որոնք մշակում և ներկայացնում են նորմատիվ իրավական և ներքին (լոկալ) իրավական ակտերի նախագծեր, կամ իրականացնում են նորմատիվ բնույթի ակտերի իրավական փորձաքննություն:

2. Տիրապետում է դասընթացի շրջանակներում ստացած բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում, մասնաորապես սահմանադրական և մունիցիպալ իրավունքի մագիստրական ծրագրերում ուսումը շարունակելու համար:

6. Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

Դասընթացի շրջանակներում կիրառվում են ինչպես դասական, այնպես էլ ժամանակակից ինտերակտիվ տեխնոլոգիաների տարբեր (brainstorm, բանավեճ, դիսկուսսիաներ և այլ): Տվյալ դասընթացը պահանջում է համակարգային ուսումնասիրություն, որի հիմնական մասը անցկացվում է դասախոսությունների, և սեմինարների (գործնական դասերի) միջոցով:

Դասախոսության ընթացքում դասախոսի կողմից մատուցվում է հիմնական նյութը՝ որում համակարգված ձևով բացահայտվում է տարբեր գիտական աղբյուրներում և նորմատիվ իրավական ակտերում օրենսդրական տեխնիկայի սահմանված կանոնները: Նյութը լավագույնս ըմբռնելու և հստակ ցուցադրման համար դասախոսությունն ուղեկցվում է PPT պրեզենտացիաներով, ինչպես նաև իրականացվում է պրակտիկ ցուցադրում օրենսդրական տվյալների բազայի և իրավաբանական որոնման համակարգերով, և այլ պաշտոնական իրավական տեղեկատվական հարթակներում Ինտերնետ ցանցի միջոցով:

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Մեմինարական ժամերի ընթացքում դասախոսը վերահսկում է ուսանողների կողմից ուսումնական նյութի ընկալման և յուրացման աստիճանը և որակը: Դասախոսի կողմից հաշվի են առնվում, թե որքանով է ուսանողը տիրապետում օրենսդրական տեխնիկայի խնդրահարույց ասպեկտներին, ինչից հետո կատարվում են համապատասխան շտկումներ հաջորդ դասախոսական ժամերի ընթացքում: *Գործնական պարապմունքների* ընթացքում ուսանողները, մշակելով տարբեր օրենսդրական նախագծեր, ինչպես նաև իրականացնելով նորմատիվ-իրավական ակտերի նախագծերի իրավական փորձաքննություն, անմիջապես ձեռք են բերում համապատասխան հմտություններ:

Ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը իրականացվում է դասախոսի անմիջական վերահսկողությունից դուրս: Ինքնուրույն աշխատանքի որակի բարելավման նպատակով դասախոսի կողմից կազմակերպվում են կոնսուլտացիաներ մի շարք հարցերով: Ինքնուրույն աշխատանքի շրջանակներում ուսանողն առաջին հերթին պետք է ուշադրություն դարձնի ստացված գիտելիքների ամրապնդմանն ու համակարգմանը: Հաջորդիվ, ուսանողը պետք է ընդլայնի և խորացնի իր տեսական գիտելիքները ուսումնասիրելով լրացուցիչ աղբյուրներ, ուսումնական և գիտական գրականություն, ծանոթանալով նորմատիվ ակտերի հետ: Ինքնուրույն աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու և ինքնուրույն ուսումնասիրված նյութերը վերջնականորեն ամրապնդելու համար խորհուրդ է տրվում ամփոփել կուրսը դասախոսին զեկույց կամ ռեֆերատ ներկայացնելով:

7. Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Կամբոդիական դասընթացների կրթաբլոկում»՝ 2 ակադեմիական կրեդիտ և 72 ակադեմիական ժամ աշխատատարությամբ, որից 16 ակադեմիական ժամ նախատեսվում է դասախոսությունների և 16 ակադեմիական ժամ գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 3 - րդ ուսումնական տարվա 1 կիսամյակում:

8. Դասընթացի աշխատատարության բաշխումն ըստ ուսումնական աշխատանքի տեսակների (ակադեմիական ժամերով)

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջը, ակ. ժամ.	Բաշխումը ըստ կիսամյակների						7 Կիս.	8 Կիս.
		1 Կիս. .	2 Կիս. ու.	3 Կիս. .	4 կիս. ու.	5 Կիս. .	6 Կիս. .		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը	72					72			
11.1. Լսարանային պարապմունքներ:	32					32			
11.1.1. Դասախոսություններ	16					16			
11.1.2. Սեմինարներ/գոր	16					16			
11.2. Ինքնուրույն աշխատանք	40					40			
Անփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգաթղթ)									

9. Կշիռների բաշխումը ըստ մոդուլների և ստուգման ձևերի

Ստուգման ձևերը	Ընթացիկ ստուգումների ձևերի կշիռները ընթացիկ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականներում			Միջանկյալ ստուգումների ձևերի կշիռները միջանկյալ ստուգումների գնահատականներում			Միջանկյալ ստուգումների վերջնական գնահատականների կշիռները միջանկյալ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականներում			Միջանկյալ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականի և վերջնական ստուգման գնահատականի կշիռները վերջնական ստուգման ամփոփիչ գնահատականում		
	M1	M2		M1	M2							
Ուսումնական աշխատանքի/ստուգման տեսակը												
Ստուգողական աշխատանք				0,6								
Բանավոր ստուգում	1											

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Միջանկյալ ստուգումների վերջնական գնահատականներում ընթացիկ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականների կշիռները				0,4				
Միջանկյալ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականում 1-ին միջանկյալ ստուգման վերջնական գնահատականի կշիռը								
Միջանկյալ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականում 2-րդ միջանկյալ ստուգման վերջնական գնահատականի կշիռը								
Միջանկյալ ստուգումների ամփոփիչ գնահատականում 3-րդ միջանկյալ ստուգման վերջնական գնահատականի կշիռը								
Վերջնական ստուգման ամփոփիչ գնահատականում միջանկյալ քննությունների արդյունքային գնահատականի կշիռը.								0,4
Քննություն/ստուգարք (Վերջնական ստուգման գնահատական)								0,6
	Σ=1	Σ=1	Σ=1	Σ=1	Σ=1	Σ=1	Σ=1	Σ=1

10. Առարկայի բովանդակությունը

10.1 Թեմատիկ պլան (Առարկայի ծավալի բաշխումը ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների)

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը (ակ. ժամեր)	Լեկցիաներ (ակ. ժամեր)	Պրակտիկ պարասպ մունքներ (ակ. ժամեր)	Ինքնուրու յն աշխատանք
1	2	3	5	6
Թեմա 1. Օրենսդրական տեխնիկայի ներածություն: Օրենսդրական տեխնիկայի հասկացությունը և էությունը:	5	1	1	3
Թեմա 2. Օրինագծերի և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման փուլերը և տեխնոլոգիան:	6	1	1	4
Թեմա 3. Նորմատիվ իրավական ակտերի իրավական փորձաքննությունը (և փորձաքննության այլ տեսակները):	9	2	3	4
Թեմա 4. Նորմատիվ իրավական ակտի կառուցվածքին ներկայացվող պահանջները:	7	2	1	4
Թեմա 5. Օրենսդրական տեխնիկայի ձևական (վավերապայմանների) պահանջները :	6	2	1	3
<u>Թեմա 6.</u> Ընդհանուր լեզվաոճային պահանջներ: Օրենքի լեզուն և ոճը:	7	1	1	5
Թեմա 7. Օրենսդրական տեխնիկայի ուղղագրության և շարահյուսության պահանջները: Տեքստի ձևավորման տառագրական կանոնները:	8	2	2	4
Թեմա 8. Հղումների կիրառման տեխնիկան	5	1	1	3

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Թեմա 9. Նորմատիվ իրավական ակտերում փոփոխությունների և լրացումների կատարման տեխնիկան:	11	2	5	4
Թեմա 9. Թեմա 10. Իրավաբանական տերմինաբանություն և սահմանումներ (դեֆենիցիաներ):	10	2	2	6
Ընդհանուր	72	16	16	40

10.2 Առարկայի բաժինների և թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Օրենսդրական տեխնիկայի ներածություն:

Օրենսդրական տեխնիկայի հասկացությունը և էությունը: Օրենսդրական տեխնիկայի սահմանումը՝ տարբեր գիտական մոտեցումների առանձնահատկությունները: Օրենսդրական տեխնիկան իրավաբանական գիտությունների համակարգում: Իրավաբանական տեխնիկայի և օրենսդրական տեխնիկայի հարաբերակցությունը: Օրենսդրություն. հասկացությունը, նշանակությունը և տարբերը: ՀՀ իրավաբանական դոկտրինում և օրենսդրության մեջ «օրենսդրություն» հասկացության սահմանման նեղ և լայն մոտեցումները:

Գրականություն

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
2. Законодательная техника: учеб. пособие / Н. Т. Леоненко. Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015
3. Законодательная техника: учеб. пособие/ Чухвичев Д.В.; Центр ОБСЕ в Ашхабаде, 2011
4. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

5. Горохова, С. С. Юридическая техника: учебник для академического бакалавриата /С.С. Горохова. М.: Издательство Юрайт, 2017
6. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Болдырев С.Н. Юридическая техника и законодательная техника: проблема соотношения, Философия права. 2015. № 1 (68), с. 51-53
2. Чуева А.В. Понятие законодательной техники и круг компонентов законодательной техники. Современное общество и право. 2014. № 1 (14), с. 109-112
3. Кибак И.А. Законодательная техника в законотворческой деятельности. Вестник Московского университета МВД России. 2013. № 1, с. 214-222

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (ընդունվել է 2002 թ. ապրիլի 3-ին, ուժը կորցրել է)
2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունվել է 2018 թ. մարտի 21-ին)

Թեմա 2. Օրինագծերի և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման փուլերը և տեխնոլոգիան:

Օրենսդրական նախագծերի մշակման աշխատանքների կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պլանավորումը: Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերը մշակող սուբյեկտները և նրանց լիազորությունները: Օրինագծերի համաձայնեցման ընթացակարգերը: Օրինագծերի կարգավորման ազդեցության գնահատումը: Օրինագծերին ուղեկցող փաստաթղթերի ցանկը և դրանց մշակումը: Հայեցակարգերի կազմման մեթոդական ցուցումներ: Նախագիծը շրջանառության մեջ դնելը: Նախագծի հանրային քննարկումը: Նախագծի փորձաքննությունը: Նախագծի ներկայացումը համապատասխան իրավաստեղծ մարմին պաշտոնական քննարկմանը: Նորմատիվ իրավական ակտերի գրանցումը և հրապարակումը:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
3. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
4. Законодательная техника: учеб. пособие / Н. Т. Леоненко. Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015
5. Законодательная техника: учеб. пособие/ Чухвичев Д.В.; Центр ОБСЕ в Ашхабаде, 2011
6. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Кибак И.А. Законодательная техника в законотворческой деятельности. Вестник Московского университета МВД России. 2013. № 1, с. 214-222
2. Законодательная техника: науч.-практ. пособие / Под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000
3. Ведомственное нормотворчество: теория и практика применения: монография / В. А. Баранов, В. В. Гущин, И. С. Долгих и др.; отв. ред. М. А. Лапина, В. А. Баранов. - Москва: Проспект, 2014

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ի հանրաքվեով ընդունված փոփոխություններով)
2. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենք «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կանոնակարգ» (ընդունված 16.12.2016)
3. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
4. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ե) Ինտերնետային ռեսուրսներ

1. ՀՀ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական կայք <https://e-draft.am>

2. ՀՀ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://arlis.am>
3. ՌԴ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://garant.ru>
4. ՌԴ տեղեկատվական իրավաբանական համակարգ <https://www.consultant.ru>

Թեմա 3. Նորմատիվ իրավական ակտերի իրավական փորձաքննությունը (և փորձաքննության այլ տեսակները):

Իրավական փորձաքննության տեխնոլոգիան: Պարտադիր պետական-իրավական փորձաքննությունը: Փորձաքննության այլ տեսակները (իրավական, ֆինանսական, գիտատեխնիկական, էկոլոգիական, լեզվաբանական և այլն): Օրենքների և օրենսդրական ակտերի նախագծերի պարտադիր պետական-իրավական փորձաքննության առանձնահատկությունները: Գերատեսչական նորմատիվ ակտերի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների նորմատիվ ակտերի պետական-իրավական փորձաքննությունը: Ստուգման հիմնական չափանիշները:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Раздьяконова Е.В. Правовая экспертиза нормативных правовых актов: учебное пособие/ Е.В. Раздьяконова, Е.-Д.С. Третьякова; РАНХКГС, Сиб. Ин-т упр. – Новосибирск:Изд-во СибАГС, 2016
3. Миронов А. Н. Некоторые проблемы экспертизы нормативных правовых актов и пути их решения//Российская юстиция. 2009 N 12, с. 9-11

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Костенко М. А. Логико-лингвистический анализ корректности текстов нормативно-правовых актов./ Таганрог: Изд-во ТРТУ. 2003, № 5 (34), с. 263-268
2. Кашанина Т.В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015

դ) Նորմատիվ հիմք

1. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

2. ՀՀ Կառավարության որոշում «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հակակոռուպցիոն փորձաքննության իրականացման կարգը» (ընդունված 22.11.2009թ.)

ե) Ինտերնետային ռեսուրսներ

1. ՀՀ Արդարադատության նախապապության իրավական ակտերի փորձաքննության գործակալություն պաշտոնական կայք <http://www.moj.am/structures/view/structure/14>

Թեմա 4. Նորմատիվ իրավական ակտի կառուցվածքին ներկայացվող պահանջները:

Նորմատիվ իրավական ակտի տեքստի կառուցվածքային կազմաճառը: Նորմատիվ իրավական ակտերի հատվածավորմանը ներկայացվող պահանջները: Օրենսգրքերի, օրենքների և ենթօրենսդրական նորմատիվ ակտերի կառուցվածքի միջև հիմնական տարբերությունները: Օրենսգրքերի կառուցվածքային գործառնական և առարկայական չափանիշները: Նախաբան: Վերնագիր: Մաս: Բաժին: Գլուխ: Պարագրաֆ: Հոդվածի կառուցվածքը (մասեր, կետեր, ենթակետեր): Եզրափակիչ և անցումային դրույթներ: Հավելվածը որպես ֆակուլտատիվ մաս:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

2. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
3. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
4. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html
5. Кашанина Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015
6. Горохова, С. С. Юридическая техника: учебник для академического бакалавриата / С. С. Горохова. М.: Издательство Юрайт, 2017

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Законодательная техника: науч.-практ. пособие / Под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000
2. Справочник по нормотворческой технике. Пер. с нем. 2-е изд., перераб. М. БЕК, 2002. Пер.: Елисеев Н.Г., Общ. ред.: Яковлева Т.Ф.

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»
3. «Методические рекомендации по юридико-техническому оформлению законопроектов» (направлены письмом Аппарата ГД ФС РФ от 18.11.2003 N BH2-18/490)

ե) Ինտերնետային ռեսուրսներ

1. ՀՀ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://arlis.am>
2. ՌԴ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://garant.ru>

Թեմա 5. Օրենսդրական տեխնիկայի ձևական (վավերապայմանների) պահանջները:

Տիտղոսային և այլ ռեկվիզիտներ: Նորմատիվ իրավական ակտի տեսակներին ներկայացվող ընդհանուր պահանջները: Նորմատիվ իրավական ակտը ընդունող մարմնի անվանումը: Նորմատիվ իրավական ակտի վերնագրին ներկայացվող

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

պահանջները: Նորմատիվ իրավական ակտի ընդունման տարին, ամիսը, ամսաթիվը: Նորմատիվ իրավական ակտը ստորագրող պաշտոնատար անձի պաշտոնը և անվան սկզբնատառերը: Նորմատիվ իրավական ակտի ստորագրման տարին, ամիսը, ամսաթիվը: Նորմատիվ իրավական ակտի ստորագրման վայրը: Նորմատիվ իրավական ակտի հերթական (գրանցման) համարը:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ
3. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
4. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html
5. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015
6. Законодательная техника: науч.-практ. пособие / Под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Горохова С. С. Юридическая техника: учебник и практикум для академического бакалавриата / С. С. Горохова. М., Издательство Юрайт, 2017

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ե) Ցուցադրելի նյութեր

1. Սլայդային (հեղինակային) PPT պրեզենտացիաներ դասընթացի հիմնական թեմաներով <https://moodle.rau.am>

Թեմա 6. Ընդհանուր լեզվաոճային պահանջներ: Օրենքի լեզուն և ոճը:

Օրենքի լեզուն և ոճը որպես լեզվի ինքնուրույն ոճ: Պաշտոնական և իշխանական պարտադիր բնույթ ունենալը: Անաչառություն և հուզական չեզոքություն: Շարադրման տրամաբանական միասնականությունը և հաջորդականությունը: Կարգավորման ամբողջականությունը: Տեքստի համապարփակությունը և օրենսդրական դրույթների կոմպակտությունը: Լեզվի պարզությունը և մատչելիությունը: Իրավաբանական ձևի որոշակիությունը և ճշգրտությունը: Տերմինաբանության միատեսակությունը:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
3. Хабибулина Н.И. Юридическая техника и язык закона: Монография. – СПб.: С.-Петербург. ун-т МВД России, 2000
4. Язык закона /Под. ред. А.С. Пиголкина. – М.:, 1990
5. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015
2. Законодательная техника: учеб. пособие / Н. Т. Леоненко. Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015
3. Законодательная техника: учеб. пособие/ Чухвичев Д.В.; Центр ОБСЕ в Ашхабаде, 2011

դ) Նորմատիվ հիմք

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

Թեմա 7. Օրենսդրական տեխնիկայի ուղղագրության և շարահյուսության պահանջները: Տեքստի ձևավորման տառագրական կանոնները:

Իրավական ակտերի պաշտոնական պետական լեզուն: Հապավումների, կրճատումների և օտարալեզու տերմինների օգտագործման կանոնները: Օտարերկրյա կազմակերպությունների անվանումները, ֆիզիկանան անձանց անունները, աշխարհագրական օբյեկտների անվանումները, տեղանունների օգտագործումը: Տերմինաբանության կիրառման ընդհանուր կանոնները: Տարեթվի և թվերի (թվականների) ձևակերպման կանոնները: Շարահյուսական կառուցվածքը (բառակապակցություններ և նախադասություններ):

Օրինաստեղծ տառագրությունը որպես օրենսդրական տեխնիկայի մաս: Տառատեսակ, տառաչափ և տողերի միջև հեռավորություն: Վերնագրի գրաֆիկան: Հոդվածների գրաֆիկա: Մասերի, կետերի և ենթակետերի գրաֆիկական ձևավորումը:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Тарасов Н.Н. Юридические конструкции в праве и научном исследовании (методологические проблемы) \\ Российский юридический журнал, 2000, № 3, с. 25-36.
3. Ивакина Н.Н. Юристу о нормах правописания. Практик. пособие. – М., Норма: ИНФРА-М, 2013

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

4. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Законодательная техника: науч.-практ. пособие / Под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000
2. Хижняк С.П. Юридическая терминология: формирование и состав. Монография. Изд-во Саратов. гос. ун-та, 1997

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ե) Ցուցադրելի նյութեր

1. Մլայդային (հեղինակային) PPT պրեզենտացիաներ դասընթացի հիմնական թեմաներով <https://moodle.rau.am>

Թեմա 8. Հղումների կիրառման տեխնիկան:

Նորմատիվ իրավական ակտերում հղումների կիրառման կանոնները ըստ օրենսդրական տեխնիկայի ընդհանուր տեսության և «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն: Ներքին հղումները: Արտաքին հղումները: Անորոշ հղումներ, շրջանաձև հղումներ. շարունակական հղումներ: Հղումներում նորմատիվ իրավական ակտերի լրիվ և կարճ անվանումների հիշատակելու կանոնները: Հոդվածների մասերում չհամարակալված պարբերությունների հիշատակումը՝ դրանց հղման դեպքում: «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված հղումների կիրառման սահմանափակման և արգելման դեպքերը:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
3. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html
4. Леоненко Н. Т. Законодательная техника: учеб. пособие/ Н. Т. Леоненко; РАНХиГС, Сиб. ин-т упр. - Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
2. Власенко Н. А. Основы законодательной техники: Практическое руководство. — Иркутск: Восточно-Сибирское книжное издательство, АО «Норма плюс», 2015

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

Թեմա 9. Նորմատիվ իրավական ակտերում փոփոխությունների և լրացումների կատարման տեխնիկան:

Գործող օրենսդրության մեջ փոփոխությունները՝ առանձին բառերի կամ թվերի փոխարինմամբ այլ բառերով կամ թվերով; առանձին բառերը, թվերը և նախադասությունները բացառվու միջոցով; դրա առանձին բաժինների, գլուխների, մասերի, կետերի, պարբերությունների և նախադասությունների նոր խմբագրությամբ շարադրմամբ; դրա առանձին բաժինների, գլուխների, հոդվածների, մասերի, կետերի, պարբերությունների գործողության դադարեցմամբ:

Նշված ակտերի ձևի և ընդունող սուբյեկտների նկատմամբ ներկայացվող պահանջները: Նորմատիվ իրավական ակտերի կառուցվածքային տարրերի համարակալման կանոնները դրանցում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու դեպքում:

ա) Բազային գրականություն

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
3. Горохова С. С. Юридическая техника: учебник и практикум для академического бакалавриата/ С.С. Горохова. М., Издательство Юрайт, 2017
4. Законодательная техника: учеб. пособие/ Чухвичев Д.В.; Центр ОБСЕ в Ашхабаде, 2011
5. Керимов Д.А. Законодательная техника: науч.-метод. и учеб. пособие. – М., 1997

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Справочник по нормотворческой технике. Пер. с нем. 2-е изд., перераб. М. БЕК, 2002. Пер.: Елисеев Н.Г., Общ. ред.: Яковлева Т.Ф.
2. Парамонов А.Р. Законодательная техника: учеб. пособие. Под ред. Ф.Л.Шарова.- М: МИЭП, 2005
3. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»
3. «Методические рекомендации по юридико-техническому оформлению законопроектов» (направлены письмом Аппарата ГД ФС РФ от 18.11.2003 N вн 2-18/490)

ե) Ինտերնետային ռեսուրսներ

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

1. ՀՀ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական կայք <https://e-draft.am>
2. ՀՀ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://arlis.am>
3. Տեղեկատվական իրավաբանական համակարգ [https:// www.consultant.ru](https://www.consultant.ru)
4. ՌԴ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://garant.ru>

ժ) Ցուցադրելի նյութեր

1. Մլայդային (հեղինակային) PPT պրեզենտացիաներ դասընթացի հիմնական թեմաներով <https://moodle.rau.am>

Թեմա 10. Իրավաբանական տերմինաբանություն և սահմանումներ (դեֆենիցիաներ):

Իրավաբանական տերմին. հասկացությունը և դասակարգումը: Հանրահայտ, հատուկ իրավաբանական և հատուկ տեխնիկական տերմիններ: Միանշանակ և երկիմաստ տերմիններ: Սահմանումներ (դեֆենիցիաներ). հասկացությունը և դասակարգումը: Ակնհայտ (էկսպլիցիտ) և ոչ ակնհայտ (իմպլիցիտ սահմանումներ: Նոմինալ և իրական սահմանումներ: Սահմանումների ձևակերպման կանոններ և եղանակներ: Սահմանումներին ներկայացվող պահանջները: Միջճյուղային տերմինների սահմանումների ձևակերպումը ճյուղի ինքնավարության լույսի ներքո:

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
2. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
3. Толстик В.А. Проблемы юридической терминологии// Актуальные проблемы экономики и права. 2013, N2, с. 176-180

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

4. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html
5. Леоненко Н. Т. Законодательная техника: учеб. пособие/ Н. Т. Леоненко; РАНХиГС, Сиб. ин-т упр. - Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Хижняк С.П. Юридическая терминология: формирование и состав. Монография. Изд-во Саратов. гос. ун-та, 1997

դ) Նորմատիվ հիմք

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
2. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ե) Ցուցադրելի նյութեր

1. Սլայդային (հեղինակային) PPT պրեզենտացիաներ դասընթացի հիմնական թեմաներով <https://moodle.rau.am>

11. Գիտելիքների գնահատման և ստուգման նյութեր

11.1 Գիտելիքների գնահատման և ստուգման համար քննական հարցաշար/ թեստերի և գործնական առաջադրանքների համար թեմաների ցանկ

1. «Օրենսդրական տեխնիկա» դասընթացի առարկան
2. Օրենսդրական տեխնիկայի տեղը իրավաբանական գիտությունների համակարգում
3. Օրենսդրական տեխնիկայի հասկացությունը և կառուցվածքը
4. ՀՀ օրենսդրության համակարգը: Օրենսդրություն հասկացության սահմանումը՝ նեղ և լայն մոտեցումներ
5. Օրինաստեղծման հիմնական սկզբունքները

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

6. Օրինագծերի նախապատրաստման հիմնական փուլերը
7. Նորմատիվ ակտի նախագծին կցվող անհրաժեշտ փաստաթղթերի կազմումը
8. Օրինագծերի փորձաքննության տեսակները (իրավաբանական, ֆինանսական, գիտա տեխնիկական, բնապահպանական, լեզվաբանական, հակակոռուպցիոն)
9. Պարտադիր պետական իրավական փորձաքննության չափանիշները
10. Օրենսդրական ակտի կառուցվածքը: Ռուբրիկացիայի կանոնները
11. Նորմատիվ իրավական ակտի ռեկվիզիտները (վավերապայմանները)
12. Հղումների տեխնիկա. հիմնական պահանջները և սահմանափակումները
13. Օրենսդրական ակտերում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու կանոնները
14. Օրենքի լեզուն և ոճը: Ընդհանուր լեզվաոճական պահանջները
15. Օրենսդրական տեխնիկայի ուղղագրության պահանջները
16. Օրենսդրական տեխնիկայի շարահյուսության պահանջները
17. Տեքստի ձևավորման տառագրական կանոնները
18. Իրավաբանական տերմինաբանություն. ընդհանուր պահանջներ
19. Իրավաբանական տերմինների դասակարգումը
20. Իրավաբանական դեֆինիցիա. սահմանում և դասակարգում
21. Իրավաբանական դեֆինիցիաների ձևավորման հիմնական կանոնները

10.2 Կուրսային աշխատանքների, ռեֆերատների և զեկույցների թեմաներ

1. Օրենսդրական տեխնիկայի էությունը և հասկացությունը. տարբեր մոտեցումներ
2. Օրենսդրական տեխնիկայի զարգացման պատմությունը
3. Օրենսդրական տեխնիկայի առանձնահատկությունները տարբեր իրավական ընտանիքներում
4. Օրենքի մշակման տեխնոլոգիա
5. Օրենքի տրամաբանությունը, ոճը և լեզուն
6. Իրավաբանական կոնստրուկցիան որպես օրենսդրական տեխնոլոգիայի հիմնական միջոց
7. Իրավաբանական ֆիկցիան որպես օրենսդրական տեխնիկայի հնարք
8. Իրավաբանական կանխավարկածը որպես օրենսդրական տեխնիկայի հնարք և իրավաբանական կոնստրուկցիայի տեսակ
9. Իրավական արքիտմներ. հասկացությունը, գործառույթները և դասակարգումը
10. Իրավաբանական դեֆինիցիայի և տերմինի հարաբերակցությունը
11. Իրավական փորձաքննություն. հասկացություն, տեսակներ, գործառույթներ

10.3 Գործնական բլոկ (գործնական առաջադրանքների օրինակներ)

ՀՀ օրենսդրության մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու օրինագծի մշակում:

Առաջադրանք 1. Լրացման միջոցով օրենքում փոփոխությունների կատարում:

Օրենսդրական ակտի հոդվածի (մասի կամ կետի) տեքստում նոր կառուցվածքային մասերի լրացումները շրջանառության մեջ է դրվում հետևյալ կերպ. «Հոդվածը (մասը, կետը) լրացնել կետով (ենթակետով) ... հետևյալ բովանդակությամբ.....»: Հոդվածի տեքստում (մասում, կետում, ենթակետում) առանձին բառերի և նախադասությունների լրացումը կատարելու դեպքում այն շրջանառության մեջ է դրվում հետևյալ կերպ. «լրացնել բառով (բառերով)»:

Օրինակ՝

1. 2-րդ հոդվածի 1-ին կետում «պետական մարմիններ» բառից հետո լրացնել «և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ» բառերով:
2. 22-րդ հոդվածը լրացնել 6-րդ կետով հետևյալ բովանդակությամբ. «6. Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս ապրող վերջինիս քաղաքացիները»:

Առաջադրանք 2. Օրենքում փոփոխությունների կատարումը բառերի (նախադասությունների) հանելու միջոցով:

Հոդվածից (մասից, կետից, ենթակետից) բառերի հանելու միջոցով փոփոխությունը շրջանառության մեջ է դրվում հետևյալ կերպ. «ենթակետից...կետից...մասից...հոդվածից հանել»: Հոդվածի տեքստից կամ դրա կառուցվածքային տարրի՝ բառի կամ բառերի (նախադասությունների) հանելու դեպքում այն շրջանառության մեջ է դրվում հետևյալ կերպ. «կետից (մասից).....հոդվածից.....հանել «.....» (նախադասությունը «.....»)»:

Օրինակ՝

1. 10-րդ հոդվածի 4-րդ մասից հանել «նպաստ և այլ սոցիալական վճարները» բառերը:
2. 22-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետից հանել «խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները որդեգրման վայրում կամ ծնողների բնակության վայրում» նախադասությունը:

Առաջադրանք 3. Օրենքում փոփոխությունների կատարումը նոր խմբագրությամբ շարադրելու կամ առանձին բառեր կամ նախադասություններ փոխարինելու միջոցով:

Նոր խմբագրությամբ հոդվածի կամ դրա կառուցվածքային տարրի ընդունման ժամանակ այն շարադրվում է հետևյալ կերպ. «հոդվածը (մասը, կետը, հոդվածի ենթակետը) շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ»:

Հոդվածում նախադասությունների կամ բառերի կամ դրա կառուցվածքային տարրերի փոփոխության դեպքում այն շարադրվում է հետևյալ խմբագրությամբ. «կետում...հոդվածի..... բառերը (նախադասությունը) «.....» փոխարինել բառերով (նախադասությամբ) «.....»:

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Օրինակ՝

1. 73-րդ հոդվածի 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ. «Գործադուրը մեկ կամ մի քանի կազմակերպությունների աշխատողների կամ մի խումբ աշխատողների կողմից աշխատանքային վեճը լուծելու նպատակով աշխատանքի ամբողջական կամ ժամանակավոր մասնակի դադարեցումն է»:
2. 7-րդ հոդվածի 1-ին կետում «առողջապահության ոլորտում կառավարման մարմին» նախադասությունը փոխարինել «կրթության ոլորտում կառավարում իրականացնող մարմին» նախադասության հետ:

Առաջադրանք 4.

Օրենսդրական ակտի գլուխը, հոդվածը, մասը, կետը (ենթակետը) ուժը կորցրած ճանաչելու դեպքում այն շրջանառության մեջ է դրվում հետևյալ կերպ.

«գլուխը/հոդվածը (ենթակետը.....կետը.....մասը....հոդվածը....) ճանաչել ուժը կորցրած»:

Օրինակ՝

1. Օրենքի 7-րդ գլուխը ճանաչել ուժը կորցրած:
2. 3-րդ հոդվածը ճանաչել ուժը կորցրած:
3. 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ կետը ճանաչել ուժը կորցրած:

Առաջադրանք 5. Օրինագծի իրավական փորձաքննությունն իրականացնելը:

Օրինագծի ընտրությունը ՀՀ իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական կայքից՝ <https://www.e-draft.am> և տարբեր չափանիշներով իրավական փորձաքննության իրականացումը համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների:

Օրինակ՝

Օրինագծի ՀՀ Սահմանադրությանը և ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող օրենսդրությանը համապատասխանության վերլուծությունը: Օրինագծում իրավական բացերի (կարգավորված են արդյո՞ք իրավահարաբերությունների բոլոր ոլորտները, ապահովված է արդյո՞ք իրավական կարգավորման ամբողջականությունը) առկայության ստուգում:

Օրինակ՝

Օրինագծի օրենսդրական տեխնիկայի կանոնների համապատասխանության ստուգում: Օրինագծում գործող այլ իրավական ակտերում պարունակվող իրավական նորմերի անհարկի կրկնության ստուգում: Օրինագծի եզրափակիչ և անցումային դրույթներում իրավական կարգավորման հաջորդականության պահպանման ստուգումը: Արդյո՞ք նախագծում (կից փաստաթղթերում և տեղեկանքներում) ուշադրություն է դարձվել փոփոխությունների և լրացումների կատարման անհրաժեշտությանը:

12. Առարկայի ուսումնամեթոդական նյութեր

ա) Բազային գրականություն

1. Законодательная техника. Учебно-методическое пособие./ Даллакян Л.Г. Ереван: Изд-во РАУ, 2018
2. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ձեռնարկ/Տ. Դադունց և ուրիշ.- Եր.:ԱՀԱ Պոլիգրաֆ, 2025

բ) Հիմնական գրականություն

1. Իրավաստեղծ գործունեություն և իրավաբանական տեխնիկա. Ուսումնական ձեռնարկ / Գևորգ Դանիելյան, Եր. «Տիգրան Մեծ» հրատ. 2021 թ.
2. Калина, В. Ф. Юридическая техника : учебник для вузов / В. Ф. Калина. Изд. 2-е переработанное и дополненное— Москва : Издательство Юрайт, 2024
3. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մեթոդական ուղեցույց. Եր. «Տիգրան Մեծ», 2014
4. Законодательная техника: учеб. пособие / Н. Т. Леоненко. Новосибирск: Изд-во СибАГС, 2015
5. Кашанина, Т. В. Юридическая техника: учебник / Т.В. Кашанина. – 2-е изд., пересмотр. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2015
6. Горохова, С. С. Юридическая техника: учебник для академического бакалавриата /С.С. Горохова. М.: Издательство Юрайт, 2017
7. Законодательная техника: учеб. пособие/ Чухвичев Д.В.; Центр ОБСЕ в Ашхабаде, 2011
8. Книпер Р., Назарян В. Очерки к проблеме законодательной техники. По поручению Германского Общества по техническому сотрудничеству (GTZ). Эшборн, 1999 [Электронный ресурс] http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1273.html
9. Законодательная техника: Науч.-практ. пособие / Под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000
10. Хабибулина Н.И. Юридическая техника и язык закона: Монография. – СПб.: С.-Петербург. ун-т МВД России, 2000.
11. Язык закона /Под. ред. А.С. Пиголкина. – М., 1990.

գ) Լրացուցիչ գրականություն

1. Гамбарян А. С., Даллакян Л. Г. Трансгрессия законодательных терминов и дефиниций в контексте отраслевой автономии // Государство и право. 2018. Номер 12 С. 93-103

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

[Электронный ресурс]. Доступ для зарегистрированных пользователей. URL: <http://gospravо-journal.ru/s013207690002203-5-1/> (дата обращения: 19.08.2020).

2. Власенко Н. А. Основы законодательной техники: Практическое руководство. — Иркутск: Восточно-Сибирское книжное издательство, АО «Норма плюс», 2015
3. Болдырев С.Н. Юридическая техника и законодательная техника: проблема соотношения, Философия права. 2015. № 1 (68), с. 51-53
4. Чуева А.В. Понятие законодательной техники и круг компонентов законодательной техники. Современное общество и право. 2014. № 1 (14), с. 109-112
5. Ведомственное нормотворчество: теория и практика применения: монография / В. А. Баранов, В. В. Гуцин, И. С. Долгих и др.; отв. ред. М. А. Лапина, В. А. Баранов. - Москва: Проспект, 2014
6. Кибак И.А. Законодательная техника в законотворческой деятельности. Вестник Московского университета МВД России. 2013. № 1, с. 214-222
7. Ивакина Н.Н. Юристу о нормах правописания. Практ. пособие. – М., Норма: ИНФРА-М, 2013
8. Парамонов А.Р. Законодательная техника: Учеб. пособие. Под ред. Ф.Л.Шарова.- М.: МИЭП, 2005
9. Костенко М. А. Логико-лингвистический анализ корректности текстов нормативно-правовых актов./ Таганрог: Изд-во ТРТУ. 2003, № 5 (34), с. 263-268
10. Справочник по нормотворческой технике / Пер. с нем. – 2-е изд., перераб. – М.: БЕК, 2002.
11. Шугрина Е. А. Техника юридического письма: Учебно-практическое пособие. - М., 2000.
12. Проблемы юридической техники: Сб. ст. / Под ред. В.М. Баранова. –Н.Новгород, 2000.
13. Муромцев Г.И. Юридическая техника (некоторые теоретические вопросы) // Известия высших учебных заведений. Правоведение, 2000.
14. Тарасов Н.Н. Юридические конструкции в праве и научном исследовании (методологические проблемы) \\ Российский юридический журнал, 2000, № 3, с. 25-36.
15. Керимов Д.А. Законодательная техника: Науч.-метод. и учеб. пособие. – М.,

դ) Ցուցադրելի կյուբեր

1. Սլայդային (հեղինակային) PPT պրեզենտացիաներ դասընթացի հիմնական թեմաներով <https://moodle.rau.am>

ե) Առարկայի նորմատիվ հիմքը

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն (2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ի հանրաքվեով ընդունված փոփոխություններով)
2. Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենք «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կանոնակարգ» (ընդունված 16.12.2016)
3. Հայաստանի Հանրապետության օրենք «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» (ընդունված 21.03.2018)
4. ՀՀ Կառավարության №13 արձանագրային որոշումը (ընդունված 20.05.2012թ.), Հավելված «Իրավական ակտերի մշակման ուղեցույց»

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

5. ՀՀ Կառավարության որոշում «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հակակոռուպցիոն փորձաքննության իրականացման կարգը» (ընդունված 22.11.2009թ.)

գ) Ինտերնետային ռեսուրսներ

1. ՀՀ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://arlis.am>
2. ՀՀ նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական կայք <https://e-draft.am>
3. ՌԴ օրենսդրության տեղեկատվական որոնողական համակարգ <https://garant.ru>
4. Տեղեկատվական իրավաբանական համակարգ [https:// www.consultant.ru](https://www.consultant.ru)

13. Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները

Ընթացիկ ատեստավորումն իրականացվում է սեմինարների/գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսանողների անհատական հարցման միջոցով՝ ըստ դասընթացի ուսումնական պլանում ընդգրկված թեմաների: Դասախոսի կողմից տրամադրված աշխատանքային նյութերի հիման վրա պատրաստված պատասխաններից հետո, ուսանողին տրվում են լրացուցիչ հարցեր այլ լրացուցիչ ացբյուրներից և դասընթացի նախորդ թեմաներից՝ ուսանողի գիտելիքների լիարժեքությունը և բազմակողմանիությունը գնահատելու համար:

Սեմինարական պարապմունքների ժամանակ իրականացվող ընթացիկ ատեստավորումը կարող են անցկացվել գրավոր ձևով՝ թեմայի վերաբերյալ թեստեր լրացնելու կամ համապատասխան առաջադրանքներ կատարելու միջոցով: Սեմինարի պարապմունքների ընթացքում ուսանողներին տրվում են լուծելու դասընթացի հիմնական թեմաներին առնչվող *գործնական խնդիրներ*, որոնք հիմնականում վերաբերվում են օրենսդրական ակտերի տարբեր նախագծերի մշակմանը կամ իրավական փորձաքննությանը, ինչից հետո տեղի է ունենում խնդիրների լուծման տարբերակների ընդհանուր քննարկումը և ուսանողի համապատասխան գնահատումը դասախոսի կողմից:

Վերջնական ատեստավորում /ստուգարք. վերջնական ատեստավորումն անցկացվում է գրավոր ձևով՝ ողջ դասընթացի/ուսումնական մոդուլի նյութերի ընդհանրացման և վերստուգման նպատակով: Ատեստավորումը ներառում է հարցեր և առաջադրանքներ, կամ վերոնշված գործնական խնդիրներ (երկու կամ երեք), որոնք ընտրվում և կազմվում են ստուգարքի հարցաշարում ընդգրկված թեմաների հիման վրա:

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Գնահատման չափանիշները՝ պատասխանների ճշգրտությունը և պատճառաբանվածությունը, մտքի ճկունությունը, ակադեմիական ակտիվությունը, շարադրվող նյութի կառուցվածքի տրամաբանությունը և հետևողականությունը, նյութը վերլուծելու հմտությունները, սեփական դիրքորոշումը փաստարկված ներկայացնելու կարողությունը, օգտագործված գրականության և աղբյուրների ցանկի որակը և հղումների կորեկտությունը: